Viite
Lakivaliokunta u 77/2021 vp

Asia
Asiantuntijalausunto eduskunnan lakivaliokunnalle komission ehdotuksista tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen toisen lisäpöytäkirjan allekirjoittamista ja ratifioimista koskeviksi neuvoston päätöksiksi

Kuvaus tähän

Lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa viitekohdassa mainitusta valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle.

1 Yleistä

Sisäministeriö osallistui valtioneuvoston kirjelmässä tarkemmin käsiteltyyn Budabestin sopimuksen toisen lisäpöytäkirjan (jäljempänä lisäpöytäkirja) neuvotteluprosessiin oikeusministeriön ollessa asian vastuuministeriö. Sisäministeriö toteaa, että neuvotteluissa voidaan arvioida, valtioneuvoston kirjelmässä tarkemmin kuvatusti, saavutetun Suomen kansalliset neuvottelutavoitteet, jotka on ilmaistu E-kirjeessä E 131/2018 vp ja eduskunnan suuren valiokunnan sitä koskevassa lausunnossa SuVEK 4/2019 vp.

Euroopan unioni ei voi liittyä Budapestin sopimukseen eikä myöskään valtioneuvoston kirjelmässä mainittuun lisäpöytäkirjaan, koska niihin voivat liittyä vain valtiot. Komission näkemyksen mukaan lisäpöytäkirja kuuluu kuitenkin Euroopan unionin yksinomaiseen toimivaltaan, joten se teki kaksi nyt käsiteltävänä olevaa ehdotusta. Ehdotus neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden valtuuttamisesta allekirjoittamaan lisäpöytäkirja sekä ehdotus neuvosoton päätökseksi ratifioimaan lisäpöytäkirja.

2. Komission ehdotuksista

Ehdotusten tavoitteena on, että jäsenvaltiot voivat osaltaan saada lisäpöytäkirjan pikaisesti voimaan. Lisäksi lisäpöytäkirjan pöytäkirjan voimaan saattaminen (sekä EU:n että Euroopan neuvoston) puitteissa vahvistaisi sitä, että Budapestin sopimuksen asemaa säilyy tärkeimpänä kansainvälisenä kehyksenä tietoverkkorikollisuuden torjunnassa.

Komission päätösehdotukset ovat sisällöltään pitkälti yhteneviä. Niiden johdannoissa kuvataan ensin toisen lisäpöytäkirjan tavoitteita ja sitä koskeneiden neuvotteluiden kulkua. Tämän jälkeen kuvataan lyhyesti lisäpöytäkirjan pääasiallinen sisältö ja unionin nykyinen ja neuvoteltavana oleva oikeus lisäpöytäkirjan alalla. Seuraavaksi kuvataan komission näkemys siitä, minkälainen kanta jäsenvaltioiden olisi otettava mahdollisiin lisäpöytäkirjaan tehtäviin varaumiin, selityksiin, ilmoituksiin ja tiedonantoihin sekä tiettyihin muihin näkökohtiin. Johdannossa tuodaan myös esiin edellä perusteluja pöytäkirjan tarpeellisuudelle.

Johdannossa kuvataan myös pöytäkirjan suhdetta unionin toimivaltaan sekä suhteellisuusperiaatteeseen komission katsoessa, että pöytäkirja kuuluu unionin yksinomaiseen ulkoiseen toimivaltaan ja että jäsenvaltiot voivat ratifioida pöytäkirjan unionin edun mukaisesti.

Varsinaiset päätösluonnokset sisältävät valtioneuvoston kirjelmässä kuvatut johdantokappaleet ja artiklat sekä liitteen, joka koskee varaumia, selityksiä, ilmoituksia tai tiedoksiantoja ja muita näkökohtia.

Ehdotusten tavoite siitä, että jäsenvaltiot voisivat osaltaan tukea lisäpöytäkirjan nopeaa voimaantuloa ja näin vahvistaa myös Budapestin sopimuksen asemaa kansainvälisessä kehyksessä on kannatettava.

Tässä suhteessa on merkityksellistä, että Budabestin sopimuksessa on sopijapuolia huomattavasti EU:n jäsenvaltioita laajemmin, 66 valtiota eri mantereilta joten sen piirissä olevien palveluntarjoajien määrä on kattava. Lisäksi allekirjoittaneita tai liittymään kutsuttuja valtioita on 14.

Perusteltua kuitenkin on, että ehdotuksilla ei lähtökohtaisesti velvoiteta jäsenvaltioita allekirjoittamaan ja ratifioimaan lisäpöytäkirjaa, vaan tämä on jäsenvaltioiden kansallisessa harkinnassa oleva asia. Tässä tulee huomioida valtiosääntöoikeudelliset näkökulmat ja prosessit kansainvälisiin sopimuksiin sitoutumisesta.

Riittävä joustavuus ehdotusten muotoilussa varmistamiseksi sen, että ne eivät myöskään muodosta estettä jäsenvaltioiden allekirjoitus- ja ratifiointitoimille esimerkiksi tarpeettoman ehdottomien varauma- tai selitysvelvoitteiden myötä.

Sisäministeriö tuo esiin valtioneuvoston kirjelmässä esitetyn näkemyksen siitä, että tarkemmin lisäpöytäkirjan sisältöön otetaan kantaa siinä vaiheessa, jos sen ratifiointi katsotaan perustelluksi.

Neuvotteleva virkamies Jouko Huhtamäki

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
